

LIVET

ACT
fasteaktion
med målet att
stoppa våld

TRE RÖSTER OM ATT AVSTÅ

Vi firar ramadan, jom kippur och fastan

När jag var 15 år hamnade jag i kyrkans sammanhang. En stark dragningskraft var att där var saker och ting på allvar. Jag fick prata om det

som var viktigt i livet, jag fick fråga, jag fick lära mig om hur människor tänkt tidigare om tillvaron och jag fick vara i ett sammanhang där Gud bar allt. Hur svårt och allvarligt eller glatt och lekfullt det än var.

Den här tiden på året är det fastetid i kristna kyrkor. "Äntligen!" som en god vän uttryckte det. Äntligen är det tid att få fundera ett varv till, att läsa något som fördjupar och komplicerar, att få nya intryck, nya ord och erfarenheter för livet. Äntligen är det tid att försöka djupna något...

För mig är kyrkan det sammanhang som ger rottrådar och stadga, som utmanar mina sanningar och ger mig möjlighet att finna djup – både i mig själv och i andra. Och att ana Gud.

Högmässan som firas i Danderyds kyrka varje söndag klockan elva är som ett andligt Friskis & Svettis-pass. Och inte ett av de lättare. Men med uthållighet och tålmod kommer träningen att ge resultat.

Under fastetiden tar vi efter högmässan en kopp kaffe och en smörgås tillsammans i Församlingens Hus. Då finns möjlighet att prata med varandra om tankar och frågor som väcktes under gudstjänsten och tillsammans fundera över hur i hela friden det här fantastiska, komplicerade, utmanande, utmattande livet ska kunna levas.

När du inte är med är just din plats tom. Välkommen att fördjupas och utvecklas!

Kristin Molander
Kyrkoherde

Fastans färg är lila

Under fastetiden är färgen i kyrkan lila och står för fasta och bot.

Stå på modets sida!

Årets fasteaktion genom Act Svenska kyrkan går till arbetet för allas rätt att leva i frihet från våld.

Vill du vara med och bidra?

Swish: 9001223

Plusgiro: 90 01 22-3

Bankgiro: 900 1223

ACT står för Action by Churches Together

och är en av världens största utvecklingsallianser där Act Svenska kyrkan ingår. Tack vare vårt samarbete kan vi kämpa vi mot fattigdom, förtryck och orättvisor i hela världen.

Frosseri följs av fasta

Visste du att Fastlagen är de tre dagarna innan fastan börjar – fastlagssöndagen, blåmåndagen och fettisdagen? De handlade traditionellt om fest och frosseri och fettisdagens namn syftar på all fet mat som brukade ätas då. Förr åt man semlor endast på denna dag.

Askonsdagen inleder den 40 dagar långa fastan då man ofta firar askonsdagsmessa i kyrkan. Förr strödde man aska på dem som kom till kyrkan och lyfte fram sina synder. Idag kan man få ett kors tecknat i pannan med sot, som en påminnelse om att vi en dag ska dö.

Passionsveckan, eller stilla veckan, är den sista veckan i fastan och pågår från palm-söndagen till påskafton. Den firas till minne av Kristi lidande och död på korset.

I det här numret beskrivs det som kommer efter semlorna – att fasta och avstå, ibland för sin egen skull och ibland för andras.

Läs om våra samtal kring fastan på sidan 16.

Hejdå Semla!

Var med och påverka

Hur ska Danderyds församling arbeta de kommande fyra åren? Vilka behov ser du i Danderyd idag? Vad är viktigt i vår tid? Församlingsinstruktionen är ett måldokument för den lokala församlingen. Dina synpunkter är viktiga och vi hoppas att du vill vara med i ett öppet samtal som leds av Kristin Molander.

Tid: Söndag 10 maj vid kyrkkaffet 12.30–13.30.

Plats: Församlingens Hus.

Drop in-bröllop och drop in-dop 16 maj

Störst av allt är kärleken! Med präst, musiker och fotograf på plats kan man döpas eller vigas på ett enkelt och stämningsfull vis. Inför bröllop - kom i håg hindersprövning!

Efteråt står fikabordet uppdukat med hembakta kakor och tårta. Läs mer på vår hemsida.

Tid: Lördagen den 16 maj 11.00-15.00 i Danderyds kyrka, Församlingens Hus, Klockare Malms kapell eller utomhus om vädret tillåter.

Kontakt: Stina Klimscha, församlingspedagog, stina.klimscha@svenskakyrkan.se

Utställningar i Församlingens Hus

Danderyds vårsalong För kärlekens skull 13 februari–30 mars.

69 lokala konstnärer i alla åldrar ställer ut. Alla på ett eller annat sätt verksamma i Danderyd. Här möts måleri, teckning och foto under temat För kärlekens skull.

Bildmakarna Berg 16 april–14 maj Vernissage 16 april 17.00–19.00

Textil, teckningar och måleri av konstnärsparet Björn Berg (känd som illustratören av böckerna om Emil i Lönneberga och Teskedsgumman) och Eva Gehlin-Berg som bodde och verkade i Djursholms Ekeby. Det blir flera verk med lokal förankring, liksom Evas textila verk och målningar i harmoni med Björns teckningar och akvareller.

Sommarläger för små och stora 23–27 juni

Fem dagar fyllda av aktiviteter för familjer med barn upp till 13 år.

Bad, lek, utflykter och samtal som passar både barn och vuxna. Vi ses på dagtid 9.30-16.00.

På nätterna sover alla hemma i sina egna sängar för att orka med nästa fartfyllda dag. Varje dag börjar samt avslutas med fika och samling i Sättraängskyrkan. En av dagarna gör vi en större utflykt. Övriga dagar görs kortare utflykter där vi utgår ifrån Sättraängskyrkan. Förutsättningen för lägret är att både barn och vårdnadshavare är med lägrets alla dagar. Vi bygger gruppen och lägret tillsammans.

Förträff onsdag 3 juni 17.30 i Sättraängskyrkan.

Tid: Tisdag 23 juni–lördag 27 juni.
Plats: Sättraängskyrkan, Sjöbergsvägen 32, Danderyd.

Kontakt: Elisabet Munro för frågor och anmälan: elisabet.munro@svenskakyrkan.se, 070-644 10 99. Avgift: Lägre är gratis. Anmälan: Senast fredag 31 maj. Begränsat antal platser!

Act Svenska kyrkan
står upp för allas lika värde
och rättigheter oavsett kön,
sexuell läggning, etnicitet
eller religiös uppfattning.
Act Svenska kyrkan vill
stärka människors egenmakt
och möjlighet att hävda sina
mänskliga rättigheter.

Vi vill hjälpa!

Det finns en lång tradition av att dela med sig under den kristna fastan. Under årets fasteaktion hoppas Act Svenska kyrkan samla in 35 miljoner till sitt internationella arbete mot våld.

ÅRETS FASTEAKTION heter "Stå på modets sida" och fokuserar på att alla har rätt att leva i trygghet och säkerhet och i frihet från våld.

– Att stå på de utsattas sida innebär ofta att man bryter mot traditionella normer och värderingar. Att bryta mot det som är förväntat kräver mod, förklarar Annika Lindé, utvecklingsstrateg på Act Svenska kyrkan.

Hon arbetar med jämställdhet och stöttar Act Svenska kyrkans arbete utifrån ett genusperspektiv.

– Våldet är starkt kopplat till manlighet och maskulinitet. Att vara kvinna och ta plats som ledare eller kräva att ens röst ska få höras kräver mod, eftersom man riskerar att råka ut för represalier, säger hon.

Målet är att under fasteaktionen 2020 samla in 35 miljoner. De ska exempelvis gå till arbetet i Zimbabwe, där man arbetar med att lära ungdomar att lösa konflikter utan våld, och till arbetet mot den våldsamma macho-kulturen i Centralamerika.

Act Svenska kyrkan ingår i ACT-alliansen som består av över 150 kyrkor och kyrknära organisationer i mer än 125 länder. Alla medlemmar i ACT-alliansen är kristna, men alla partnerorganisationer man samarbetar med lokalt är det inte.

– Vårt arbete gäller inte bara kristna, utan alla oavsett religion.

Det är en styrka att vara en global religiös organisation, säger hon. Religiösa aktörer har mycket inflytande i världen och över människors värderingar och identiteter.

– Som kyrka förstår vi religionens betydelse för människor, oavsett vilken religion man tillhör.

Act Svenska kyrkan sticker dock ut i ACT-alliansen med sitt fokus på genusfrågor, berättar hon.

– Alla medlemmar i ACT delar inte alltid våra åsikter, men vi har hög trovärdighet för det vi står för, säger Annika Lindé.

Det är få andra kristna institutioner i världen som har tagit ett sådant ställningstagande för jämställdhet, säger hon, och som har stöd från både kyrkostyrelse, kyrkomöte och ärkebiskop.

– Det finns så klart många män och kvinnor i världen som tycker jämställdhet är en bra idé och Svenska kyrkan stöttar de lokala organisationer som arbetar för det, säger Annika Lindé.

När Annika Lindé besöker projekt frågar hon ofta "Vad är genusrättvisa för dig?". Hon minns särskilt starkt svaret hon fick från en kvinna som ingick i ett projekt med självhjälpsgrupper för

kvinnor i ett indiskt slumkvarter.

– Hon sa: "Nu har jag en egen identitet. Förut var jag bara min mans fru, nu är jag min egen person". Det är något så självklart för oss i vår del av världen. Jag minns även en man i samma område som svarade "Först när våra kvinnor kan resa ensamma i världen, så där som du gör, har vi genusrättvisa".

I självhjälpsgrupperna hade kvinnorna fått lära sig om sina rättigheter och även fått hjälp att hitta sina födelseattester så att de kunde skaffa id-kort, bankkort, registrera sig för att rösta och få ut visst socialt understöd som finns i Indien.

– De har också, på eget initiativ, skapat kvinnogrupper mot våld. När det förekommer våld i en familj går gruppen dit och säger åt mannen att sluta slå sin fru. Det har visat sig fungera. För även om det i hög utsträckning är socialt accepterat att man slår sin fru där, så är det inte okej att andra vet om det och pratar högt om det.

Varför samlar Svenska kyrkan in pengar just under fastan?

– Fastan, liksom julen, är en kyrklig högtid då vi ofta väljer att avstå och dela med oss. För mig är fastan en påminnelse om mina privilegier och en tid då man kan stötta andra för att få en mer rättvis värld ♦

Årets största kristna fastetid ligger mellan jul och påsk och pågår i 40 dagar.

Den inleds på askonsdagen och avslutas på påskafton. Den kristna fastan har handlat om att äta mindre och att helt avstå från kött. Fastan fick dock brytas varje söndag.

Fastan var viktig under medeltiden i Sverige, men efter reformationen på 1500-talet praktiseras inte bokstavlig fasta längre. Det finns alltså inga regler för om eller hur man ska fasta inom Svenska kyrkan och den är helt frivillig.

Under fastan tänker man på Jesus som gick genom lidande och död mot uppståndelse och ett nytt liv.

Idag kan den som vill välja att avstå från något under fastan som exempelvis kött, godis, tv-tittande eller Facebook. Man kan också avstå från något som kostar pengar för att istället skänka det man sparar till behövande.

”Jag kan sakna att jag aldrig har tid att sätta mig ner och fundera igenom saker. Det är lätt att det bara stressar på som vanligt.”

Utmaningen

I år vill den blivande prästen Henrik Mattsson be mer under fastan. Men för att hitta tid för det måste han avstå från något annat i sin stressade vardag.

– **JAG ÄR INGEN** erfaren fastare, men de senaste åren har jag närmast mig fastan allt mer.

Det säger Henrik Mattsson som läser sista terminen till präst i Uppsala. Han är även ordförande i stiftelsen Djursholms kapell, ”Jag är uppvuxen med kapellet och älskar den platsen”, och jobbar extra i Danderyds församling.

– Fastan har blivit viktigare för mig och jag tycker att det här med att avstå är så relevant. Nu förstår jag mer vad det innebär och varför man gör det, säger Henrik Mattsson och fortsätter:

– Att avstå från något ger plats för något annat. Och för mig handlar det om att ge plats för Gud och fördjupa och intensifiera den relationen under fastan.

Han tänker att det kan gå slentrian i alla relationer, så även i Guds-relationen. Och att själva poängen med fastan är att stärka sin relation med Gud genom att utmana den, reflektera över den och be mer.

– Traditionellt har man fastat innan stora högtider som ett förberedelsearbete innan glädjen och festen. Den lilla fastan pågår under adventstiden inför Jesu födelse och den stora fastan ligger

innan påsk inför Jesu uppståndelse.

De två senaste åren har Henrik Mattsson valt att avstå från kött och sötsaker under den stora fastan och det kommer han att göra även i år.

– Men det är inte längre en lika stor utmaning eftersom vi har valt att dra ner på kött även under resten av året i min familj.

Därför vill han hitta en ny utmaning och avstå från något som frigör tid så att han kan be mer under fastan.

– Jag kan sakna att jag aldrig har tid att sätta mig ner och fundera igenom saker. Det är lätt att det bara stressar på som vanligt när och man har plugg och extrajobb på det. Så under fastan vill jag få mer tid till att reflektera, be och läsa bibeltexter.

Han vet ännu inte hur han ska göra för att få loss en eller två halvtimmar om dagen, men han vet att han måste avstå från något för att det ska gå.

– Jag skulle kunna sluta hålla på med min mobil eller dator lika mycket. Eller om jag är mer koncentrerad och ber istället för att lyssna på radio när jag kör till Uppsala varje dag, funderar han högt.

– Jag kommer att hitta tiden, men

disciplinen är det svåra för mig. Jag har många gånger gjort upp planer och haft goda intentioner, som att vi ska be bordsbön i familjen. Det är något jag tycker är en jättebra grej, men ändå glömmer jag bort det 90 procent av gångerna.

Ytterligare en utmaning med fastan, säger han, är att man ska göra den i det fördolda.

– Fastan handlar inte om att göra en grej av det man väljer att avstå från. Ofta kanske man känner sig stolt och vill berätta för alla. Men istället ska man låta bli det och kämpa på själv. Det är svårt men rätt tänkt – man ska inte fasta av fel anledning, säger Henrik Mattsson.

Men samtidigt finns det inget rätt eller fel sätt att fasta på inom Svenska kyrkan. Och det är lika okej att välja att avstå från att fasta.

– Om du vill fasta tänker jag att det är bra att avstå från något som tar mycket av din tid och uppmärksamhet. Istället kan du göra något annat som är viktigt, och kanske mer obekvämt, men utan att prata så mycket om det. Fastan handlar om att göra något som man inte brukar göra och växla in på ett annat spår för en tid ♦

Stanna upp

Under en månad varje år fastar överläkaren Hussam Shihadeh. Som muslim avstår han från mat och dryck under dygnets ljusa timmar och fokuserar istället på att be och göra goda gärningar.

– **RAMADAN** är en glädjemånad för oss muslimer. Ramadan är förknippat med gemenskap när man fastar under dagen och när man bryter fastan tillsammans varje kväll.

Det säger Hussam Shihadeh. Han arbetar som överläkare på Geriatriska kliniken på Danderyds sjukhus och är engagerad i Täby muslimska kulturförening.

Ramadan är den nionde månaden i den muslimska kalendern. Det var då som Koranen uppenbarades för profeten Muhammed. I år infaller ramadan kvällen den 23 april och slutar kvällen den 23 maj.

– Vi muslimer ber mer under ramadan. Vi gör även goda gärningar och hjälper fattiga människor oavsett tro. Ramadan handlar även om att tygla sin tunga och inte ljuga eller säga elaka saker, säger Hussam Shihadeh.

Han förklarar att ramadan handlar både om det fysiska, det sociala och det andliga.

– Det fysiska handlar om att avstå ifrån mat, dryck, rökning och sex mellan gryning och solnedgång. Det sociala handlar om att fasta och bryta fastan tillsammans med familj och vänner,

förklarar han. Den andliga nivån handlar om att vara mer koncentrerad, be mer och rannsaka sig själv och relationen till sin skapare.

– Ramadan är ett tillfälle att be om Guds förlåtelse. Hjärtat är som en spegel och är det rent så kommer Guds ljus att lysa starkare. Men, vi har alla lite svärta på våra hjärtans spegel och under ramadan kan vi försöka suddas bort det genom att be om Guds förlåtelse.

Men, understryker han, har man gjort andra människor illa kan man inte suddas ut det. Det är något man måste be om och få förlåtelse för från den andra personen.

– Fastan handlar om att vara ödmjuk inför Gud och erkänna sina svagheter. Det handlar också om att stanna upp och bryta vardagen, något vi alla behöver i vårt stressade samhälle.

Hur påverkas du och din tro under ramadan?

– Jag känner mig stark och jag är väldigt klar i huvudet. Min relation med Gud blir starkare, säger Hussam Shihadeh som brukar ta ledigt från jobbet på Danderyds sjukhus sista veckan under ramadan för att få mer tid till bön och att läsa Koranen.

Hur är det att fasta under så lång tid?

– För mig som är van är det inte svårt att fasta, men för den som är ovan kan det vara en utmaning. Kaffesuget de första dagarna är det enda jobbiga för mig och jag kan få huvudvärk.

Fastan är bara obligatorisk för friska vuxna, förklarar han. Är man barn, gammal, sjuk eller en kvinna som är gravid, ammar eller menstruerar behöver man inte fasta.

– Meningen med fastan är inte att man ska plågas. Det står i Koranen att man ska fasta och att det ger stor belöning hos Gud. Men att fasta eller inte fasta är mitt ansvar, religionen är mitt ansvar och ingen annan kan säga åt mig vad jag ska göra eller tvinga mig.

När ramadan är slut bryts fastemånaden genom att muslimer firar Eid al-fitr och äter tillsammans.

– I Täby brukar vi ha en stor fest då alla är välkomna och vi bjuder alltid in Svenska kyrkan och kommunen. Jag tycker att vi människor behöver träffas mer och islam, kristendomen och judendomen har så mycket mer gemensamt än vad som skiljer oss åt ♦

”Att fasta eller inte fasta
är mitt ansvar, religionen
är mitt ansvar och ingen
annan kan säga åt mig
vad jag ska göra eller
tvinga mig.”

Försoning & förlåtelse

FOTO: KARL GABOR

I ett dygn avstår judar från mat och dryck under jom kippur, försoningsdagen. – Man lyfter blicken och tar sig tid för annat, säger rabbinen Ute Steyer.

JOM KIPPUR handlar om att gottgöra sina synder och försona sig med Gud och sina medmänniskor. Man tänker även över hur man själv kan förbättras som människa.

Det förklarar Ute Steyer, som är rabbin i Stockholms judiska församling och även Sveriges första kvinnliga rabbin.

– Men, och det här är viktigt inom judendomen, du kan inte få förlåtelse från Gud om du inte först har gjort upp med de synder du gjort mot dina medmänniskor och bett dem om förlåtelse.

Under jom kippur avstår man från mat, dryck, sex, att tvätta och parfymera sig och att bära läderskor under ett helt dygn.

– Man avstår från allt som är trevligt och angenämt. Det är ett sätt att förbereda sig både kroppsligen och andligen. Man lyfter blicken, umgås och tar sig tid för något annat istället för att skrolla upp och ner i Facebook, säger Ute Steyer.

Synagogorna fylls till max under jom kippur, förklarar hon, även av dem som aldrig annars går i synagogan.

– Jom kippur är speciellt för oss judar. Vi tillbringar nästan hela vår vakna tid under det här dygnet i synagogan och är bara hemma och sover på natten. Man är som i en egen värld, bortkopplad från det som händer utanför.

Att inte fasta under jom kippur anses som en grov överträdelse, förklarar hon.

Men barn, gamla och sjuka, liksom gravida eller de som ammar behöver inte fasta.

Hur påverkas du själv av fastan? – Att avstå från mat och dryck stör mig inte så mycket. Men jag är beroende av koffein så jag får en rungande huvudvärk när jag inte får mina otaliga koppar kaffe och te, säger Ute Steyer.

Vid dygnets slut, innan man lämnar synagogan, bryter man fastan med något att dricka, som äppeljuice.

– Sedan tar man med sig alla sina vänner hem och äter en riktig brakmiddag tillsammans. Då äter man som om man inte har ätit på en vecka.

Jom kippur kallas ibland även för sabbatens sabbat. För förutom att följa högtidens fasteregler undviker man även allt som man avstår ifrån under en vanlig sabbat – att arbeta, hantera pengar, titta på tv, använda datorn och mobilen.

– Många går i synagogan på den vanliga sabbaten och tar sedan en lång promenad eller umgås och äter med vänner. Det är något väldigt nyttigt i det, att få ett avbrott från vardagen en gång i veckan. Och för oss judar underlättar det att vi alla gör det på samma dag, tillsammans.

– Men, understryker hon, jom kippur är och känns mycket mer än en vanlig sabbat ♦

TEXT MIA SJÖSTRÖM

Att stå fast

FOTO: ROBIN SKJOLDBORG

Stå fast vid det du är och avstå från alla krav på personlig utveckling och positivt tänkande. Det menar psykologiprofessorn Svend Brinkmann.

SÄG NEJ. Var negativ. Sluta känna efter. Det är några av de råd den danske psykologiprofessorn Svend Brinkmann ger i sin populärvetenskapliga bok *Stå fast*, som kom ut 2014.

– Kortfattat handlar boken inte om hur man utvecklas utan hur man står stadigt. Den handlar heller inte om hur man hittar sig själv utan om hur man förlikar sig med sig själv, skriver Svend Brinkmann i sin bok.

I en tid där allt snurrar på allt fortare och vi ska hinna göra allt mer på allt kortare tid vänder han sig emot att svaret för den som inte klarar pressen stavas coachning, stresshantering, mindfulness eller positivt tänkande.

– Att vara evigt positiv och framtidsorienterad och att sätta sig själv i centrum för hela tillvaron är inte bara absurt, det får också skadliga konsekvenser, skriver han.

Istället vill Svend Brinkmann att vi övar oss på att stå stadigt och rota oss. Han har hämtat mycket av sina tankar från den stoiska filosofin och tänkare som Epiktetos och Marcus Aurelius i det antika Rom.

– Det klassiska stoiska tänkandet lägger vikt vid självbehärskning, sinnesro, värdighet, plikt känsla och ett begrundande av livets förgänglighet, skriver Svend Brinkmann.

I boken driver han sju teser, som att man ska sluta känna efter i sig själv, börja säga nej och hålla igen med sina känslor, och han ser sin bok som en slags anti-självhjälpsbok.

– Jag vill inspirera till nya sätt att leva livet på som handlar om att stå fast vid det man är och har, istället för att hela tiden utvecklas och ställa om sig.

Istället för att fokusera på sina möjligheter menar stoikerna att man ska känna till och glädjas åt sina begränsningar. Istället för att alltid uttrycka sina känslor ska man ibland hålla tillbaka dem. Och istället för att undvika allt som har med döden att göra är det bra att tänka på sin dödlighet varje dag för att utveckla en tacksamhet över det liv man har.

– Det är väldigt upplyftande att det finns tänkare som för över tvåtusen år sedan utvecklade en fruktbar och genomtänkt livsfilosofi, som kan lära en att stå stadigt i tillvaron. Samtidigt ska man så klart inte följa den här boken till punkt och pricka, skriver Svend Brinkmann ♦

Därför läser vi böcker under fastan

Många längtar efter att få fler mellanrum i livet. I kyrkan är fastan en sådan tid: man avstår från något för att fördjupa sig i något viktigare.

– Det är så många i vår tid som kämpar för att gå ner i tempo och längtar efter att få tid att meditera och liknande saker. Vi i kyrkan har ju en 2000-årig tradition att erbjuda, där fastan är en fantastisk gåva till oss, säger Kristin Molander, kyrkoherde i Danderyd.

– I församlingen har vi läst Ärkebiskopens fastebok tillsammans på söndagarna.

Läs mer om fastan och läsning på verbum.se/fastan

Läsning

Årets fastebok

Rötter och krona

av poeten och författaren Ylva Eggehorn.

Drömmen om innersta sjön

Obs! Snabbläsning förbjuden. Den dyrbara pärlan finns i djupet. Våga hoppas fast du lever i missmodets tid. Så börjar Martin Lönnebos senaste meditationsbok. Följ med honom på en vandring runt en vacker fjällsjö. Det här är en bok som ger dig andlig vägledning och erbjuder meditationer och bön i Frälsarkransens och Martin Lönnebos anda.

Se människan-podden

Här kan du lyssna på Musse Hassellvall, Helena Alakoski, Jan Guillou, Caroline Krook, Emma Hamberg, Saga Becker och ett ytterligare 100-tal kulturpersonligheter som gästade Svenska kyrkans "Se människan-scen" på Bokmässan 2019.

A portrait of Bishop Andreas Skalarbort, a middle-aged man with short grey hair and glasses, smiling. He is wearing a purple clerical shirt with a white collar, a grey cardigan, and a gold chain with a large cross pendant. The background is a dark, wood-paneled interior with hanging lights.

Biskop
Andreas
Skalarbort

– När folk föreslog mig som biskop, trodde jag först att de skämtade. Det var ett jobb jag aldrig drömt om, som aldrig funnits på min radar, säger Stockholms nye biskop Andreas Holmberg.

Under fastan vill han logga ut och minska sitt nyhetsknarkande.

ATT HAN PÅ FRÅGAN om ”udda talanger” svarar att han ”ännu tio år senare kan minnas vad han åt för mat på ett speciellt flygplan” borde förstås vid första anblicken inte platsa i en seriös intervju.

Fast kanske ändå?

För Stockholms nya biskop drömde inte bara som ung om att bli pilot. I hela sitt liv har han fascinerats av samklängen mellan det himmelska och det jordiska.

Men även för att minnesvärda måltider också råkar passa in på intervjuens grundtema.

– Det bisarra är att det inte ens handlade om att den var särskilt god. Flygplansmat är ju sällan det. Jag bara råkar vara en nörd när det gäller allt som har med flyg att göra.

Ingen nödvändig kunskap när det gäller att leda 1 miljon församlingsbor, 400 präster, 150 diakoner och 200 kyrkor, kanske.

Att 53-årige Andreas Holmberg i september valdes till stiftets näst högste – efter Gud fader själv, förstås – anses istället allmänt bero på lika delar social begåvning, teologisk stringens och modernt ledarskap.

– Men när folk föreslog mig som biskop trodde jag först att de skämtade. Det var ett jobb jag aldrig drömt om, som aldrig funnits på min radar. Jag hade just blivit klar med min doktorsavhandling och tänkte mig en framtid som församlingspräst.

Själv säger han, kanske aningen förvånande, att nya jobbet mycket handlar om att våga visa sig sårbar.

– Bilden av den ensamma starka företagsledaren är mycket en charad. De flesta av oss känner istället intuitivt att vi litar mer på den som inte alltid är tvärsäker. Som vågar visar sig beroende av andra. Det finns ingen trovärdighet hos någon som aldrig är sårbar.

En kristen syn?

– Absolut. När Jesus ständigt lyfter fram barnet är det ju just det här han vill visa. Kyrkan har skapat hierarkier och byggt imperier, men existerar tack vare tolv lärjungar som var djupt mänskliga, ofta bristfälliga människor.

För det finns ett ord som alltid återkommer både när Andreas Holmberg predikar och när han intervjuas:

Vi.

– Att så många idag mår så psykiskt dåligt tror jag mycket handlar om att individualismen har drivits alltför långt. Något som också är bra, har också drivit ut oss i en enorm ensamhet. Jag tror vi behöver återupptäcka begrepp som ”tillsammans”, ”oss” och ”vårt”. Inte bara prata om ”mig”, ”min” och ”mitt”.

Vilket indirekt också ligger i fastans budskap, menar han.

– Att avstå för att hjälpa andra är en gammal tradition inom kristenheten. Det är ingen slump att insamlingar under

fastan länge gick till Lutherhjälpen och numera till Act Svenska kyrkans internationella arbete. Det finns något fint och nyttigt i att träda tillbaka för andra människors skull.

På vilket sätt avstår du själv?

– Jag har kanske aldrig varit speciellt intresserad av prylar och status. För mig handlar därför fastan mera om att skala av och skala bort. Logga ut litegrann. Jag är i grunden en nyhetsnarkoman som konsumerar stora mängder God morgon, världen!, Studio Ett, Filter och Fokus. Men kanske behöver jag inte alltid veta vad som hänt i Burma idag?

Buddha sa att en människa kan äga högst åtta saker, sedan börjar sakerna äga människan. Håller du med?

– Ja, där har nog Buddha en poäng. Jag tror också det finns en punkt när ägandet riskerar att tippa över och bli till ofrihet. I alla fall jagandet efter ägandet; en ny mobil, ett nytt hus ...

Finns det även något gott med en krympande Svenska kyrkan?

– Ja, faktiskt. Jag tror att våra minskande ekonomiska resurser kan leda till förnyelse. Att vi tvingas fokusera på det som verkligen är viktigt. Det finns en väldig energi i det där. Vi ska minska med glädje, brukar jag säga.

Han är aningen osäker över historiskrivningen, men möjligen kan den här jakten på det enkla och ursprungliga ➡

➔ härledas till en tonårstid i Afrika.

Pappa Bengt, känd teolog, fick 1979 jobb som missionär i Tanzania. Som vuxen skulle Andreas återvända ytterligare fyra år, nu med egen familj.

– Det var påtagligt hur hemma vi faktiskt kände oss i Tanzania. Trots, eller kanske tack vare, att det inte fanns någon glamour alls. Det var trasiga myggnät för fönstren och inget varmvatten. Samma sak när jag var där som tonåring. Jag bodde på internat, i samma rum som fyra andra killar. Allt jag ägde fick rum i ett litet skåp.

Hur var du som ung?

– En ganska känslig pojke. Nummer två i raden av fyra syskon, de andra flickor. Ålskade att leka med min Märklin-järnväg och idrotta. Men tvingades också ta pianolektioner, vilket jag idag är tacksam för.

Och drömde om att bli pilot?

– Ja, fast ännu tidigare om att bli lokförare. Vi smet iväg från dagis, jag och en kompis, för att se tåg dundra förbi på stambanan tio meter bort. Det var oerhört upphetsande, men också traumatiskt när vi blev upptäckta och utskällda.

Hade du en stark barnatro?

– Ja, den har alltid funnits. Men min gudsbild har förstas ändrats en hel del genom åren. Speciellt där på internatet, när två av mina rumskamrater rullade ut varsin bönematta och jag insåg att deras tro var minst lika äkta som min. Efter ett tag brukade jag göra dem sällskap i bönestunderna i vårt rum. De väckte min längtan efter fromhet.

Andra religioner är inget problem för dig?

– Nej. Bara för att jag tror att Kristus är unik betyder det inte att det inte finns gudskunskap inom andra religiösa traditioner. Gud är oändlig och ofattbar, men Jesus visar oss en bild av Guds hjärta och väsen som helt saknar motstycke.

Duger det att tro att Jesus enbart var en människa med en unik relation till Gud?

– Nej, hela grejen är att han också är en del av det gudomliga. Om Jesus bara var en fantastisk människa och lärare, som

Gandhi eller Mandela, finns inget hopp alls.

Tror du på eviga straff?

– Jag tror att Gud bjuder in varenda kotte till himmelriket, hemlandet, den stora festen eller vilken bild vi nu väljer. Om Gud är själva livet och helvetet är hundraprocentig frånvaro av Gud, så... ja, då finns det alltså inget evigt liv för den som inte vill dela hans gemenskap. Men heller inga plågor. Bara ett utlocknande.

Vad är livets innersta mening?

– Att inte underskatta det du kan göra för att bidra till ett mänskligare och värdigare samhälle. Troende människor är en fantastisk resurs i byggandet av det goda samhället. Jag tror Gud kallar till att delta i större gemenskaper än bara kärnfamiljen. Det kan vara ditt samhälle, din förort, din ...

... församling?

– Absolut. Det jag fokuserar på som biskop är att finnas till för församlingarna, eftersom det är där det stora jobbet görs, inte här på stiftskansliet. Det är i församlingen som den stora poängen med kyrkan är och blir till.

Och det innebär rent konkret?

– Att människor kommer till tro på Kristus. Att kristen gemenskap skapas och fördjupas. Att Guds rike ska utbredas och skapelsen återupptas.

Har du någon förebild i ditt arbete?

– Min hustru Cecilia, som också är präst. Vi träffades när jag bara var en pojke, 20–21 år gammal. Hon har plockat fram sidor av mig som jag inte trodde fanns. Cecilia har gjort mig till en mera mångfasetterad människa. Min djupaste dal i livet var när vi hade det tufft i vår relation. Att jag ställde upp som biskop berodde helt på att hon var beredd att göra den här resan tillsammans med mig.

Vad skulle du göra om det var sista dagen i livet?

– Åka ut till mina gamla trakter i Rönninge, träffa döttrarna och barnbarnen, hänga med min familj ett dygn och sedan flytta hem till Gud ♦

”Jag tror att Gud bjuder in varenda kotte till himmelriket, hemlandet, den stora festen eller vilken bild vi nu väljer.”

Namn: Bengt Andreas Holmberg.

Född: 22 december 1966 i Sankt Peters klostrets församling i Lund.

Familj: Hustrun Cecilia, också präst, döttrarna Sara, 27, och Johanna, 24, två barnbarn.

Bor: Biskopsvåningen vid Hedvig Eleonora kyrka i Stockholm.

Bakgrund: Uppväxt i Lund, Tanzania och Göteborg. 1993 prästvigd.

2001–2005 teologisk lärare i Tanzania.

2012 stiftsadjunkt med ansvar för gudstjänstfrågor och vuxet växande.

Teologie doktor 2019 på avhandlingen *Kyrka i nytt landskap*, om den teologi som växer fram i mångkulturella och mångreligiösa miljöer. Ny biskop i Stockholms stift sedan 22 september 2019.

Äter: Gärna indiskt.

Dricker: Kallt vatten.

Hobby: Löpning. "Fast just nu kämpar jag mot en trasig menisk."

När Andreas Holmberg blev biskop för Stockholms stift valde han valspråket "Bli kvar i min kärlek".

– Jag vill uppmana till tre saker som är avgörande i varje kristens liv och för kyrkans liv:

1. Kom ihåg vem du är

Vi är Guds älskade och Jesu lärjungar.

2. Räkna med Gud

Vi behöver leva i bön, leva med Bibeln och leva av mässan.

3. Älska

Vi är kallade att älska varandra, våra medmänniskor och hela skapelsen.

GUDSTJÄNSTER & MUSIK

FOTO: GUSTAF HELSING / IKON

Palmsöndag 5 april **Danderyds kyrka**

11.00 Högmässa, Ola Sahlén, Jenny Karlsson. Charlotte Lucke och Anna Stenflo, sång. Kyrkfika.

Djursholms kapell

11.00 Gudstjänst, Carl Reinhold Bräkenhielm.

Enebykyrkan

11.00 Gudstjänst, Sven-Gunnar Hultman.

Passionsandakter **Danderyds kyrka** **6 april–8 april**

19.00–19.30 Andakt.

Skärtorsdag 9 april **Danderyds kyrka**

18.30 Skärtorsdagsmässa, församlingens präster. Soppa i Församlingens Hus.

Djursholms kapell

19.00 Skärtorsdagsmässa, Fredrik Santell.

Enebykyrkan

19.00 Sedermåltid. Symbolisk måltid som gestaltar judarnas uppbrott från Egypten. Lars Åberg.

Långfredag 10 april **Danderyds kyrka**

11.00 Gudstjänst, Per församlingens präster.

Djursholms kapell

11.00 Gudstjänst, Per Wahlström. Kapellkören.

Enebykyrkan

11.00 Gudstjänst, Peter Mänder.

Påskdagen 12 april **Danderyds kyrka**

11.00 Feshögmässa, församlingens präster. Påskkören under ledning av Kerstin Evén.
12.30 Festligt kyrkkaffe.
15.00 Konfirmationsmässa för gruppen som varit till Berlin, Niklas Utterhall, Johanna Häggblom m fl.

Djursholms kapell

11.00 Högmässa, Carl Henric Svanell.

Enebykyrkan

11.00 Påskgudstjänst, Lars Åberg.

Annandag påsk 13 april **Danderyds kyrka**

11.00 Högmässa, församlingens präster. Kyrkkaffe med pyssel och påskäggs-jakt.

Fastan – längtan efter mellanrum

Vad är egentligen fasta?
Vilka är fastans fallgropar?
Varför är fastan central i det kristna livet och var är fastans plats i överflödssamhället?
Har fastan politiska dimensioner?
Samtal vid kyrkkaffet som tar avstamp i årets fastebok *Rötter och krona* av poeten och författaren Ylva Eggehorn. Samtalen leds av församlingens präster och behandlar fastans viktigaste frågor. Fristående samtal, ingen anmälan.
Tid: söndagar 8/3, 15/3, 22/3 och 29/3 kl. 12.30–ca 13.30.
Plats: Församlingens Hus.

Söndagsskola

Alla barn från 3 år är välkomna att vara med i söndagsskolan som pågår under högmässan.
Tid: 11.00.
Plats: Danderyds kyrka.

Från hosianna till korsfästelse

Föredrag om syndabocksmekanismer i biblisk tid och vår egen tid, med Jenny Karlsson, präst och doktorand i teologi.
Tid: söndag 5/4 12.30–13.30.
Plats: Församlingens Hus.

Övriga gudstjänster

i Mitt i Danderyd på tisdagar och på svenskakyrkan.se/danderyd och facebook.com/danderyd. Ladda gärna ner appen Kyrkguiden.

Danderyds kyrkokör 100 år – kom med och sjung!

Danderyds kyrkokör fyller 100 år. Det kommer att firas med konsert 6 december 2020. Vid jubileet framförs *Then Svenska Messan* av Johan Helmich Roman och repertoar från körens verksamma historia. Inför jubileumskonserten välkomnar vi extra sångare, främst tenorer och basar, men även sopranoer och altar. Då körens ordinarie repetitionstid är onsdagar 14.00–16.00, kommer vi att lägga till några repetitioner på kvällar och lördagar under våren och hösten.

Är du intresserad av att sjunga? Viss körvana krävs, lite notläsning är bra att ha också för att kunna hänga med i tempot på repetitionerna.

Kontakta Maria Resare för information om provsjungning, maria.resare@svenskakyrkan.se eller 08-568 957 07.

FOTO: JENNY SIGEMAN

Tisdag 17 mars 12.00
i Danderyds kyrka
Lunchmusik med soppa
Anders Ölund, orgel. Efteråt serveras soppa i Församlingens Hus, 50 kr.

Torsdag 19 mars 14.00
i Djursholms kapell
Lyzna
Ingemar von Heijne bjuder på musiklyssning på grammofoon. Därefter kaffe.

Lördag 21 mars 16.00
i Danderyds kyrka
Var hälsad Maria
Körkonsert med damkörerna VocAlice (Danderyd) och Vox Nova (Vantör). Stockholm Concert Orchestra, Maria Resare och Maja Wählin dirigenter. Musik av Rheinberger, Biebl, von Bingen, Evén, Brahms.

Torsdag 16 april 14.00
i Djursholms kapell
Lyzna
Ingemar von Heijne bjuder på musiklyssning på grammofoon. Därefter kaffe.

Tisdag 21 april 12.00
i Danderyds kyrka
Lunchmusik med soppa
Einar Ekbergs sånger. Gunnar Birgersson, baryton, Anders Ölund, piano. Efteråt serveras soppa i Församlingens Hus, 50 kr.

Lördag 25 april 13.00
i Djursholms kapell
Konsert och release
Release för ”nygammal” sångbok med Alice Tegnér's sånger och Elsa Beskows

bilder. Ragna Fagelund med barnkör. Gitten Skiöld berättar om bakgrunden till några av bilderna.

Söndag 26 april 16.00
i Djursholms kapell
Söderbandet spelar
Jazz med Gunnel Gisslén, sång, Sven-Åke Johansson, tenorsax, Bengt Tideström, trummor, Hans Carlén, bas, Anders Ohlsson, gitarr, och Palle Svanström, piano.

Onsdag 6 maj 19.00
i Djursholms kapell
Vårtoner
Sång av mezzosopranen Christina Högman Sparf. Vid flygeln Missan Wieslander. Musik av bland annat Franz Schubert och Wilhelm Stenhammar.

Söndag 10 maj 16.00
i Danderyds kyrka
Tro
Mässa med musik av Marie Fredriksson, Bob Chilcott, Kerstin Evén. Körerna Vox, Ceciliaakören och Gosskören. Kompgrupp och Kerstin Evén, dirigent. Krsitin Molander.

Torsdag 14 maj 14.00
i Djursholms kapell
Lyzna
Ingemar von Heijne bjuder på musiklyssning på grammofoon. Därefter kaffe.

FOTO: CHRISTIAN GRAESSER

Kvällsmeditation
Rogivande meditation som leds av Stefan Holmberg, erfaren meditationsvägledare. Här kan både erfarna och nybörjare delta. Du deltar de gånger du vill och kan, ingen anmälan. Enkel fika med te och skorpor serveras. Tid: Torsdagar 18.00–20.00 12/3, 19/3 och 26/3. Plats: Danderyds kyrka. Kostnad 50 kr/gång. Kontakt: Charlotte Dunér, diakon, 08-568 957 25, charlotte.duner@svenskakyrkan.se

Pilgrimsvandring
Naturens katedral
Vårens första pilgrimsvandring har temat *Naturens katedral*. Samling i Mörby centrum utanför T-banan och 5 km vandring utmed Edsviken till Sätträängskyrkan. Ta med egen fika. Ingen anmälan. Kontakt: Elisabeth Stenberg elisabeth.stenberg@svenskakyrkan.se eller 070-540 08 43. Tid: Söndag 10 maj 13.00–16.00.

Retreat
En dag då du får vara i tystnad tillsammans med andra. Vi inleder och avslutar dagen med en andakt. Det blir musik, meditationspass och avslappningsövningar där du kan vara sittande eller liggande. Möjlighet till massage (kostnad 100 kr). Frukost och lunch äter vi under tystnad. Runt Petruskyrkan finns fina promenadvägar. I kyrkorummet finns plats för läsning och vila under hela dagen. Du behöver inte ha tidigare erfarenhet. Du deltar i dagens aktiviteter efter egen önskan. Det är lämpligt att ha bekväma kläder, värmande kofta och mjuka skor. Plats: Petruskyrkan. Tid: Lördag 16 maj 10.00-16.00. Kostnad: 100 kr (frukost och lunch). Betalning kontant eller med Swish. Anmälan / kontakt: diakon Estelle Wiesel estelle.wiesel@svenskakyrkan.se 08-568 957 29.

VÄLKOMMEN

BARN

Babysång med fika

Här får du och ditt barn lyssna, känna rytmer och vaggas i sång. Ålder 6–18 månader. Tid: Tisdagar 10/3, 17/3, 24/3, 31/3, 14/4, 21/4, 28/4, 5/5 11.00–12.00. Ingen anmälan. Kontakt: Elisabeth Munro 070-644 10 99.

Kyrkans förskola, 1–5 år

finns i Djursholms församlingssgård, vid Petruskyrkan i Stocksund och i Träffpunkten vid Eneby torg. Maxtaxa gäller. Välkommen att ringa vikarie- rande förskolechef Malin Wennerberg, 08-568 957 02. Anmälan: www.danderyd24.se Följ oss på instagram: @kyrkansforskola_danderyd

UNGDOM

Ungdomskväll

Torsdagar under terminerna. 18.00 för dig som vill medverka i mässan. 19.00 Ungdomsmässa 19.30 Fika 20.30 Aktiviteter. Plats: Petruskyrkan.

Öppet Hus för blivande konfirmander

Presentation av konfirmationsalternativen för 2020-2021. Då kan du träffa oss som jobbar med konfirmation samt församlingens ungdomsledare. Tid: Onsdag 13 maj 18.00–20.00 Plats: Församlingens Hus Kontakt: Stina Klimscha, 08-568 957 41, stina.klimscha@svenskakyrkan.se

VUXNA

Män emellan

Samtalsgrupp för män. Tid: Lördagar 14/3, 4/4, 25/4, 16/5, 6/6 10.00–12.00. Plats: Rosa rummet bredvid Sättra prästgård. Kontakt: Johan Olsson, 070-249 00 75.

Andlig vägledning

Samtal och bibelmeditationer i grupp inspirerade av den ignatianska andligheten. Tid: Tisdagar 17/3, 31/3, 14/4, 28/4, 12/5, 26/5 19.00. Plats: Sättraängskyrkan. Kontakt: Rolf Häagg, 070-545 88 75. Ledare: Ulla Axelsson.

Heliga danser

Med vägledning och musik söker vi själslig ro. Tid: Tisdagar 17/3, 31/3, 14/4, 28/4 10.30–12.00. Plats: Sättraängskyrkan. Ledare: Gunilla Stjernberg. Avgift: 50 kr/gång. Anmälan: Charlotte Dunér, 08-568 957 25.

TRÄFFPUNKTER

Andrum

Danderyds församlingslokal i Mörby centrum, plan 5.

Coffee Morning

Öppet Hus med kaffe, smörgås och samtal om allt mellan himmel och jord. Måndagar 10.00–11.30.

Veckomässa/andakt med efterföljande kaffestund. Onsdagar 13.00–14.00.

Frukost i gemenskap Fredagar 9.00–10.00.

Livsglädje tillsammans

Program, servering, andakt. Tid: Tisdag 10/3, 14/4 14.00. Plats: Enebykyrkan, Enebytorget. Kontakt: Ragnar Karlsson 08-510 501 73.

Kyrkbänken i Mörby Centrum, Apoteket

På onsdagar 15.00–16.30 finns präst, diakon eller annan personal på plats för samtal, året runt.

Afternoon tea

Musik och underhållning Tid: Onsdagar 11/3, 18/3, 25/3, 1/4 14.00–15.30. Entré: 50 kr. Plats: Restaurangen, Kevinge Vårdshus, Edviksvägen 1A. Kontakt: Kristina Stedman, 08-568 957 21.

Musiklyssning

Tid: Tisdagar 24/3, 7/4, 21/4, 5/5, 13.00–14.30. Plats: Idalagården.

Djursholms kyrkliga arbetskreter

Träffar på måndagar 12.00 i Djursholms församlingssgård. Kontakt: Astrid Roos Ydell 08-753 12 25.

Prata svenska-café

Tid: Torsdagar 12.00–14.30. Plats: Enebykyrkan. Arrangör: Kyrkan i Enebyberg.

SJUNG I KÖR

Barn, ungdomar, vuxna och seniorer – välkomna att sjunga i någon av våra körer! svenskakyrkan.se/danderyd

VÅRUTFLYKTER

Ersta diakoni

Jemima Bentham, diakon och verksamhetschef på Ersta diakoni, håller andakt och berättar om Ersta kyrka. Därefter serveras Afternoon Tea i systersvåningen på Ersta.

Tid: Onsdag 1 april 13.00

Kostnad: 50 kr för Afternoon tea och bussresa. Avfärd med buss 13.00. Samling utanför Kevinge Vårdshus, Edsviksvägen 1A. Anmälan senast 18/3 till diakon Kristina Stedman, 08-568 957 21 eller kristina.stedman@svenskakyrkan.se Max 35 personer.

Öster Malma slott

Följ med Djursholms kyrkliga arbetskreter till Öster Malma slott och medeltida Ludgo kyrka utanför Nyköping.

Tid: Måndag 25 maj. Kostnad: 400 kr. I priset ingår bussresa, inträde, guidning och lunch. Anmälan senast 14/5 till Astrid Roos Ydell, 08-753 12 25 eller astrid.roos.ydell@icloud.com.

TIDNINGEN LIVET

Redaktion

Kristin Molander, kyrkoherde
kristin.molander@svenskakyrkan.se

Christina Högberg, kommunikatör
christina.hogberg@svenskakyrkan.se

Ansvarig utgivare

Kristin Molander, kyrkoherde
kristin.molander@svenskakyrkan.se

Design&produktion

Lind Lewin kommunikation, lindlewin.se

Redaktör

Mia Sjöström

Skribenter

Mia Sjöström, Petter Karlsson

Mönster

Lotta Köhlhorn

Fotografer

Elliot Elliot, Håkan Elofsson

Tryckeri

Stockholms Lito Grafiska AB, Danderyd

ÖPPETTIDER

Församlingsexpeditionen:

Mån–fre: 9.00–16.00.

Kyrkogårdsförvaltningen:

Mån–fre 9.00–15.00.

Växel, tel 08-568 957 00.

Mån–fre 9.00–12.00 och 13.00–17.00.

Bokning av dop, vigsel, begravning:

Mån–tors 9.00–12.00, 13.00–15.00.

Fre 9.00–12.00. Tel 08-568 957 10.

Bokning av församlingsgårdar:

Mån–tors 9.00–12.00, 13.00–15.00.

Tel 08-568 957 35.

Hemsida: svenskakyrkan.se/danderyd

SVENSKA KYRKAN I DANDERYD

Församlingens Hus

Angantyrvägen 39,
182 54 Djursholm.

Växel: 08-568 957 00,
måndag – fredag
9.00–12.00 och 13.00–17.00.

Adress: Box 2021,
182 02 Danderyd
svenskakyrkan.se/danderyd

Kommunikatörer

Christina Högberg, 08-568 957 08.
Jenny Sigeman, 08-568 957 23.

Kyrkogårdsförvaltning

Expedition 08-568 957 39
Anette Bågenholm, chef
08-568 957 40.

Våra kyrkor

Altorps kapell, Ymervägen 55,
Djursholm.

Andrum, Mörby Centrum.

Danderyds kyrka, Angantyrv 41,
Danderyd.

Djursholms församlingsgård,
Valevägen 26, Djursholm.

Djursholms kapell, Danav. 9,
Djursholm.

Enebykyrkan, (samarbetskyrka)

Enebytorget, Lars Åberg
0708-96 23 77.

Petruskyrkan, Kyrkv. 27,
Stocksund.

Sätraängskyrkan, Sjöbergsv. 32
Danderyd.

Sjukhuskyrkan,
Danderyds sjukhus,
08-123 550 00 (växel).

Följ oss på Facebook, där vi
heter Danderyds församling.
Du hittar oss också på
svenskakyrkan.se/danderyd

Kyrkoherde

Kristin Molander,
08-568 957 01, 070-334 16 18.

Präster

Jenny Karlsson,
08-568 957 17.
Johanna Häggblom
08-568 957 43
Elisabet Munro,
08-568 957 16.
Ola Sahlén
08-568 957 15.
Niklas Utterhall,
08-568 957 24.

Sjukhuspräster

Peter Sandin
08-568 957 42.
Carl Henric Svanell,
08-568 957 18.

Diakoner

Charlotte Dunér,
08-568 957 25.
Kristina Stedman,
08-568 957 21.
Estelle Wiesel,
08-568 957 29.
Beata Moberg (assistent)
08-568 957 28.

Musiker

Kerstin Evén, 08-568 957 49.
Maria Resare, 08-568 957 07.
Anders Ölund, 08-568 957 04.

Församlingspedagog

Stina Klimscha,
08-568 957 41.

Kyrkans förskola

Förskolorna Enen, Kyrkbacken
och Änglagaraget.
Malin Wennerberg,
vik förskolechef
08-568 957 02.

”

Sörj ordentligt
så att det blir plats för något nytt
spara på krafterna
så att du kan rusta dig
och ladda om
sluta jaga näring
där den inte finns
gå på djupet så att du kan växa.
Du kan återfå dina rötter,
din krona.

”

UR ANTJE JACKELÉNS FÖRORD
I FASTEBOKEN RÖTTER OCH KRONA
AV YLVA EGGEHORN